

Emil Zaitz

Kraków - Zakrzówek

Informator Archeologiczny : badania 5, 186-187

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rzano i pogłębiano dla celów badawczych wykopy instalacyjne na dziedzińcu dawnego pałacu Wielopolskich /obecnie gmach Rady Narodowej/. Uzyskano zabytki wczesnośredniowieczne oraz relikty warstwy kulturowej zapewne sprzed XI w.

W południowej części dziedzińca zaobserwowano kamienne i kamienno-ceglane mury istniejącej niegdyś na tym terenie średniowiecznej zabudowy mieszkalnej. W północnej części wymienionego dziedzińca prowadzono odwierty archeologiczno-geologiczne dla rozeznania pierwotnej konfiguracji terenu. Omówione prace stanowiły kontynuację i uzupełnienie badań podejmowanych na tym terenie w latach ubiegłych.

KRAKÓW - ZAKRZÓWEK

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Badania prowadzili mgr Emil Zaitz oraz sespół. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Piąty sezon badań. Szkieletowe omentarszysko wczesnośredniowieczne /XI-XII/XIII w./

W roku 1971 badania prowadzone były w północnej części omentarszyska. Przekopano teren o powierzchni 2,1 ara. Odkryto 5 grobów i 7 jam, daje to łącznie z badaniami ubiegłych lat 75 grobów szkieletowych oraz 41 jam. Szkielety usytuowane były wzdłuż osi E-W z głowami skierowanymi na zachód. Przy dwóch pochówkach stwierdzono skromne wyposażenie w postaci noża żelaznego, oraz noża i krzesiwa. Przedmioty te stanowią formy znane już na wymienionym omentarszu. Pozostałe odkryte szkielety nie posiadały wyposażenia.

W badanej w b.r. części omentarszyska w przeciwieństwie do jego partii południowych groby posiadają bardzo skromne wyposażenie, a wiele pochówków zupełnie go nie ma. Tu również, jak się wydaje, występują wyłącznie szkielety z głowami skierowanymi na zachód, w przeciwieństwie do pozostałej części omentarszyska gdzie kobiety miały głowy skierowane na zachód, mężczyźni najczęściej na wschód. Sądzić należy, iż dalsze prace wykażą czy charakter tej części omentarszyska jest warunkowany chronologią jego poszczególnych partii, czy może stratyfikacją społeczną użytkującej go grupy ludzkiej.

Wśród 7 odsłoniętych jam jedynie w dwóch zaobserwowano obecność materiałów ceramicznych - w jednej wczesnośredniowiecznych w drugiej, neolitycznych /kultury pucharów lejkowatych ?/

W północno-zachodniej części badanego rejonu zaobserwowano rzędzą rowu o szerokości około 1 m i głębokości 60 cm - biegnącego łukiem z południa na północ. W obrębie rowu znajdował się wczesnośredniowieczny materiał ceramiczny, polepa, drobne węgle drzewne. Sądzić

my, że dalsze badania ustalą czy wymieniony obiekt należy wiązać z omentarsykiem czy też z osadnictwem poprzedzającym powstanie nekropoli.³

Ląd, pow. Słupca

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadziła mgr Maria Zeylandowa oraz
mgr Aleksandra Lipińska. Finansowało Muzeum
Archeologiczne w Poznaniu. Źmny sezon badań.
Grodzisko z okresu wczesnośredniowiecznego/XI w./

Badano gród i podgrodzie.² Na grodzisku kontynuowano wykopaliska północnej partii wału, odsłoniętej w latach poprzednich.⁴ W tym roku uzyskano możliwości pogłębienia wykopu dzięki zastosowaniu szalunków, co pozwoliło na prowadzenie prac w wykopach głębokościowych i zakończenie badań tej części wału. Odsłonięto drewniane /dębowe/ konstrukcje wału w formie prostopadłe ułożonych belek w stosunku do kierunku wału.⁵ Stwierdzono konstrukcję hakową wału oraz występowanie bierwion maciosanych w celu ściśszego ich przylegania.⁶ Wyodrębniono dwa poziomy konstrukcji drewnianych; dolny poziom osiągnął głębokość 3,5 m poniżej powierzchni.⁷ W obrębie konstrukcji występowały fragmenty ceramiki datowane na XI wiek oraz kości zwierzęce.⁸ Pod warstwą drewna zalegała warstewka brunatnej ziemi /około 7 cm grubości/, zawierająca mierzwę, słomę, trzcinę, gałązki, siarna prosa, kości zwierzęce i ceramikę z XI w.⁹ Pod nią wystąpiła warstwa sielonego mułu /około 70 cm grubości/.¹⁰ W latach następnych przewiduje się rozszerzenie wykopów celem odsłonięcia wału na całej jego szerokości.¹¹

W pobliżu odkrytego w ubiegłych latach omentarsykiem szkieletowego prowadzono badania, w celu znalezienia kościoła na grodzie.¹² Uchwycono wschodnią granicę występowania omentarsykiem.¹³ Odkryto jeszcze 19 szkieletów, które głowami były ułożone na zachód i nie posiadały wyposażenia.¹⁴ Obok omentarsykiem zachowały się resztki jakiejś dużej, drewnianej budowli - ślady po słupach, spalonej belce i palenisko.¹⁵ Na podgrodziu odsłonięto mury absydy kościoła odkrytego w ubiegłym roku.¹⁶ Konstrukcja ta, kształtu półkolistej, zbudowana z luźnych kamieni nie umocnionych gliną ani zaprawą, wchodzi w fosę grodziska.¹⁷ Od strony zewnętrznej południowej ściany kościoła, zarysował się występ zbudowany z drobnych kamieni /szerokości 1,20 m/ - być może podwaliny wejścia do kościoła.¹⁸ Przy kościele od strony zachodniej i południowej wystąpiły dalsze groby odkrytego w ubiegłym roku omentarsykiem.¹⁹ Wyeksplorowano 63 szkielety, z których część ułożona była regularnie, część rozrzucona bezładnie i wymieszana.²⁰ Być może nastąpiło to podczas budowy kościoła.²¹ Omentarsykiem datowane jest na XII i poło-